

Estland 100 år

- med fokus på kultur och den samtida
litteraturen

Biskops Arnö den 20 september 2018

Benämningen "ester" användes för första gången under 1900-talet under det så kallade nationella uppvaknandet. Ester och Estland nämns dock längre tillbaka, på Estniska ambassadens hemsida beskrivs exempelvis hur de första esterna nådde Östersjöns kust redan 3000 f.kr. Estland har under den här långa historiska perioden varit en självständig nation endast mellan de båda världskrigen, och efter frigörelsen från Sovjetunionen 1991. Det estniska språket, kulturen och litteraturen har trots nämnda förutsättningar överlevt.

Estland firar 100 år och vi speglar hur den samtida litteraturen förhåller sig till sin samtid och historia.

- 08.30 Buss avgår från City Terminalen, Stockholm, till Biskops Arnö
- 09.30 Registreringen och välkomstkaffe
- 10.00 **Välkomna**
Estlands ambassadör Merle Pajula hälsar välkomna
- 10.05 **Inledning**
Anders Ljunggren, svensk ambassadör i Estland t o m aug 2018
- 10.15 **Estland, en del av Norden?**
Sverige/nordens förhållande till Estland historiskt
Samtal Seppo Zetterberg och Anders Ljunggren
- 11.15 **Kaffe**
- 11.45 **Betydelsen av kultur och litteratur i en nation utan självständighet**
Fil Dr Christo Burman
- 12.45 **Lunch**
- 13.45 **Estland post Sovjet**
De litterära tendenserna under post Sovjet
Professor Piret Viires, Tallin universitet
- 14.45 **Möte med den samtida estniska prosan**
Ida Linde, författare, samtalar med Viivi Luik och Jan Kaus.
Tolk: Maarja Talgre
- 15.45 **Kaffe**
- 16.15 **Möte med den samtida estniska poesin**
Pär Hansson, poet, samtalar med de estniska poeterna Mathura M Lattik och Kristiina Ehin
- 18.00 **Middag i Gotiska salen**
Efter middagen bjuder vi på mingel i Herrgården

22.00 Buss avgår tillbaka till City Terminalen, Stockholm

Tolk: Maarja Talgre

Presentationer

Merle Pajula

Merle Pajula är Estlands ambassadör i Sverige sedan 2015. Hon har tidigare varit Estlands ambassadör i FN, 2000 – 2004, och ambassadör i Finland 2006 – 2010, och därutöver innehaft höga befattningar inom den estniska statsförvaltningen, bl a som chef för utriskedepartementet. Merle Pajula är utbildad filolog vid universitet i Tartu och har också undervisat i estniska språket och litteratur. Hon är medlem av det estniska språkrådet och estniska institutet.

Anders Ljunggren

Anders Ljunggren, född 1951 i Höreda, är en svensk diplomat och journalist som fram till senaste sekelskiftet var engagerad partipolitiker. Ljunggren var statssekreterare för nordiska frågor under Regeringen Bildt 1991-1994. När centerpartiet samarbetade med den socialdemokratiska regeringen om den ekonomiska politiken 1995-1998 arbetade Ljunggren som sambandsman på finansdepartementet. Perioden 2000-2006 var Ljunggren generalsekreterare i Föreningen Norden och var då också under en tid ledamot i Biskops Arnös styrelse. Under den tiden var han också flera år ordförande i Folkbildningsrådet. Han var andreman vid svenska ambassaden i Helsingfors 2006-2009 och blev i september 2009 ambassadör vid svenska ambassaden i Reykjavik. Den 21 mars 2013 blev han tilldelad posten som ambassadör i Tallinn med tillträde hösten 2013.

Seppo Zetterberg

Seppo Juhani Zetterberg, född den 5 december 1945 i Helsingfors, är en finsk historiker, fil.dr. 1977. Zetterberg var 1982-1988 i olika repriser t.f. biträdande professor och tillförordnad professor vid Helsingfors universitet, 1988-1994 äldre forskare vid Finlands Akademi, och 1994-96 direktör för Finlands Estlandsinstitut samt blev 1996 professor i allmän historia vid Jyväskylä universitet. År 2006 utnämndes han till ledamot av Finska Vetenskapsakademien och 2011 till hedersdoktor vid Tartu universitet. Seppo Zetterberg har som forskare intresserat sig bl.a. för Estlands historia, till exempel i doktorsavhandlingen *Suomi ja Viro 1917-1919* (1977). Bland hans övriga arbeten märks företagshistoriker (till exempel *Metsäliitto 1934-1984*, 1984) och biografier över Yrjö Jahnsson (1982), Eugen Schauman (1986, svensk översättning *Fem skott i senaten*, 1987) och Erkko (2001), Viron historia, 2007, om Estlands historia (också på estniska).

Christo Burman

Christo Burman, född 19 augusti 1981 i Tallinn, Estland, är en estnisk översättare och filmvetare, fil.dr. 2010. Vid sidan av Baltic Film and Media School vid Tallinns universitet har Burman huvudsakligen varit verksam i Sverige, där han kombinerat konstnärligt arbete inom film- och teaterområdet med undervisning och forskning. Sedan 2002 har han undervisat på högskolenivå inom film, litteratur, teater, dataspel, förlagsverksamhet m.m. vid en rad svenska lärosäten (Stockholm, Umeå, Örebro, Växjö, Falun, Luleå, Skövde).

Doktorsavhandlingen från 2010, *I teatralitetens brännvidd: Om Ingmar Bergmans filmkonst*, behandlar teater och teatralitet i Bergmans filmer. Bland Burmans översättningar från estniska finns alltifrån essäer av Jurij respektive Mikhail Lotman till sagor av Andry Ervald.

Piret Viires

Piret Viires är professor i estnisk litteratur på universitetet i Tallinn. Hon tog en fil dr i estnisk litteratur på universitetet i Tartu 2006. Hennes forskning omfattar samtida estnisk litteratur, postmodernism och digital litteratur. Piret har publicerat en monografi, *Postmodernism i estniska litterära kulturen*. Hon är också styrelsemedlem i estniska författarförbundet.

Viivi Luik

Viivi Luik är en välkänd estnisk författare, poet, prosaist och essäist, som har publicerat mer än 25 böcker. Hon debuterade 1962 och hennes poesidebut kom 1965 med "Pilvede püha". Luik har fått ett flertal estniska litteraturpris, och estniska statens kulturpris 1992 och 2010. Viivil Luik är gift med den estniska ambassadören Jaak Jõerüüt och har bott utomlands i 17 år, i Helsingfors, Rom, Riga, New York och Stockholm. Hennes böcker är översatta till de flesta europeiska språk, också till svenska. Hennes roman "Seitsmes rahukevad - Den sjunde fredsvåren", översattes till svenska av Peter Puide och publicerades 1988, "Ajaloo ilu - Historiens förförande skönhet" kom 1993 i översättning av Ivo Iliste och Birgitta Göransson och diktsamlingen "Med bitter glädje" kom 1994, också den översatt av Ivo Iliste och Birgitta Göransson. Radioteatern sände 1994-1995 Luik radiopjäs "Hundens födelsedag", översatt av Maarja Talgre.

Jan Kaus

Jan Kaus, född 1971, föddes i Aegviidu och studerade utbildning och filosofi på universitetet i Tallin. Kaus arbetar nu som poet och prosaist, redaktör, essäist och översättare från finska. Från 1998 till 2001 var Kaus essäredaktör på den estniska kulturtidskriften Sirp. Mellan 2004 och 2007 var han ordförande för estniska författarförbundet, och mellan 2007 och 2010 arbetade han som litteraturredaktör på Sirp. Jan Kaus har skrivit sex romaner, och han är också känd som författare och företrädare för prosapoesi. Han har sedan länge ett samarbete med den estniska kompositören Märt-Matis Lill, som Kaus har skrivit tre libretton till. Kaus har också illustrerat flera poesisamlingar åt kollegor.

Pär Hansson

Pär Hansson är född 1970 i Vännäs. Han har publicerat sex diktsamlingar, senast *Kajak* som nominerades till Sveriges Radios lyrikpris 2016 och *Vi plockar bär i civilisationen* som fick Norrlands litteraturpris 2013. Han är engagerad i Författarförbundets Internationella råd och Samisk arbetsgrupp, samt Versopolis, ett europeisk nätverk av poeter och poesifestivaler. Numera bor han i Hammarbyhöjden, där han arrangerar uppläsningar på sin altan och undervisar i skönlitterärt skrivande på Gotlands folkhögskola.

Mathura M Lattik

Mathura, Margus Lattik, är estnisk författare och översättare. 2014 fick hans poesisamling *Käe all voogav joon* (The Line Flowing beneath Your Hand) Gustav Suits poesipris. 2016 kom hans första roman *Jääminek* (As the Ice Lifts), som fick Viru County Literary Award för bästa historiska roman. Två gånger har han fått Annual County Culture Award of the Cultural Endowment of Estonia. Hans arbete har översatts till ett dussintal språk, bland andra engelska, spanska, finska och hebreiska. Han deltar regelbundet i nationella estniska

etermedier och är också en del av kulturfestivalen *Särin*.

Kristiina Ehin

Kristiina Ehin, född 18 juli i Rapla, är en estnisk poet, novellförfattare och översättare. Hon föddes i Rapla och är dotter till poeterna Andres Ehin och Ly Seppel. 2004 tog hon examen i jämförande och estnisk folklöre vid Tartu universitet. Hon har gett ut ett flertal dikt- och novellsamlingar samt återberättade versioner av sydestländska sagor för barn. 2004 gavs diktsamlingen *Som en tiger bland likadana randiga* ut av Ariel förlag, vilken innehåller ett urval av Ehins dikter översatta till svenska av Peeter Puide.

Maarja Talgre

Maarja Talgre är en svensk författare, kulturjournalist, översättare och föredragshållare med estniska rötter. Född 1945 i Söderhamn i flyktinglägret Stugsund dit modern flytt undan Stalins och Hitlers krig i Estland. Maarja Talgre har arbetat 40 år vid Sveriges Radio, varav närmare 30 år på kulturredaktionen, främst med litteratur. Under radioåren gjorde hon många reportageresor till Estland, Lettland och Litauen och introducerade våra grannländers kultur i Sverige.. Hennes genombrott som författare kom med ”Leo- ett estniskt öde” 1990, som handlar om fadern, en estnisk motståndsmän som mördades av den sovjetiska säkerhetstjänsten. Faderns korta liv 1919-1944 sammanfaller med en dramatisk epok i Estlands moderna historia.

Ida Linde

Ida Linde, född 28 mars 1980, är en svensk författare som debuterade 2006. Linde är uppvuxen i Umeå, men är numera bosatt i Stockholm. Hennes senaste böcker, *Norrut åker för att dö* och *Mördarens mamma* har fått stor uppmärksamhet. Ida är också verksam som översättare och arbetar på Nordens författarskola Biskops-Arnö.

*Seminariet genomförs med stöd av:
Stockholms Arbetareinstitutsförening
Svenska Akademien*

Seminariet kommer att hållas på svenska, estniska och engelska.
Maarja Talgre översätter från estniska till svenska.